

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ І
МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН**

**ЛІНГВІСТИКА Й ЛІНГВОДИДАКТИКА: ЗДОБУТКИ І
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

26-27 листопада

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ**

Одеса – 2020

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ І
МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН**

**ЛІНГВІСТИКА Й ЛІНГВОДИДАКТИКА: ЗДОБУТКИ І
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

26-27 листопада 2020 року

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ**

Одеса – 2020

перспективи Нової української школи: кол. монографія. Мелітополь : ТОВ «Колор Принт», 2019. Розд. 9. С. 232–256. 10. Шарова Т., Шаров С. Формування комунікативної компетентності майбутніх учителів інформатики засобами творчих робіт. Молодь і ринок. 2018. №9 (164). С. 33–38. 11. Ястремська Н.В. Розвиток уяви в учнів перших і других класів. Педагогічні науки. 2016. Вип. 129. С. 271–277.

Марія Кімінчижи,
здобувач вищої освіти 2 року навчання
за другим (магістерським) рівнем
факультету іноземних мов
Університету Ушинського
Науковий керівник: к.філол.н., проф. Т. Є. Єременко

ІНТЕГРОВАНЕ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В СТАРШИХ КЛАСАХ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ

Статтю присвячено актуальній у сучасній Українській школі проблемі інтегрованого навчання іноземної мови учнів старших класів. У фокусі уваги авторки інтегроване навчання іноземної мови та правознавство.

Ключові слова: інтегроване навчання, іноземна мова, правознавство.

The article is devoted to the problem of using integrated foreign language teaching for high school students. The focus is on integrated learning of foreign language and jurisprudence.

Key words: integrated learning, foreign language, jurisprudence.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У 21 столітті традиційна система освіти відходить на другий план. Перед сучасною школою стоять такі завдання, як навчити учнів отримувати нові знання, як сформувані в учнів уміння, виділяти основне і найважливіше у морі інформації, як синтезувати отриману інформацію і як вчити учнів поділитися своїм досвідом і знаннями. Відтак, освітній процес вимагає нестандартного, особливого підходу до навчання. Один із таких підходів – інтегроване навчання.

Аналіз наукових досліджень, у яких розглянута проблема і на які спирається автор. Проблема інтегрованого навчання була і залишається у фокусі уваги дослідників. Зокрема, у своїх наукових працях це питання розглядали Г. Бодрікова, В. Воробйова, В. Давидов, І. Лернер, В. Максимова, О. Максимова, В. Онищук, В. Паламарчук, К. Саломатов, М. Скаткін, В. Сухомлинський, Г. Федорець та інші науковці. Б. Блум, розробляючи свою Таксономію освітніх цілей, вказав на необхідність вплітати «інтегративні нитки» в навчальний план, щоб сприяти зв'язкам між предметними областями. С. Матисон і М. Фрімер у своїй роботі «Логіка міждисциплінарних досліджень» виявили, що використання інтегрованого навчання вимагає від учнів придбання важливих для життя навичок, таких як здатність вирішувати проблеми і працювати в команді, оскільки вони стали партнерами, які переслідують спільну мету і разом відкрили світ для змін і швидкого розвитку.

Мета статті – вивчити інтегративний потенціал предметів «іноземна мова» та «правознавство».

Виклад основного матеріалу. Фізіологи та психологи довели, що діти не можуть займатися лише одним видом діяльності протягом усього уроку, наприклад, читанням та письмом. Тому доцільно проводити інтегровані уроки, де різні види діяльності підпорядковуються одній і тій же темі (ідеї). Інтеграція знань з різних галузей допомагає усунути причини дитячої втоми [2, 14]. Слід зазначити, що саме на інтегрованих уроках діти працюють легко і з цікавістю засвоюють великий матеріал. Відтак, дослідники підкреслюють, що інтегрований урок дозволяє вирішити низку завдань, яких важко досягти в рамках традиційних підходів, як-от: підвищення мотивації навчальної діяльності за рахунок нестандартної форми уроку (це незвично, це означає цікаво); розгляд понять, які використовуються в різних предметних областях; організація цілеспрямованої роботи з розумовими операціями: порівняння, узагальнення, класифікація, аналіз, синтез тощо; показ міжпредметних зв'язків та їх застосування у вирішенні різних задач [3, 24; 8, 15].

Інтеграцію вчені розуміють як глибоке взаємопроникнення, злиття, наскільки це можливо, в одному навчальному матеріалі узагальнених знань у певній галузі [1, 276; 3, 2; 7, 83; 8, 5].

Інтеграція може бути спрямована на: (а) створення цілісного погляду на навколишній світ школярів (тут інтеграція розглядається як мета навчання) [1, 276]; (б) пошук спільної платформи для зближення знань (тут інтеграція є інструментом навчання) [7, 83].

Зазначимо, що урок іноземної мови має особливу специфіку, яку вчитель іноземної мови не може не враховувати. Нині глобальною метою оволодіння іноземною мовою є ознайомлення з іншою культурою та участь у діалозі культур. Ця мета досягається розвитком здатності до міжкультурного спілкування. Відповідно у фокусі уваги вчителя іноземної мови формування в учнів внутрішньої готовності та здатності до словесного спілкування, їх орієнтація на «входження» в інший культурний простір. Цьому може сприяти проведення інтегрованих уроків, зокрема, в межах інтегрованих змістових ліній, які реалізуються під час вивчення іноземної мови.

Зазначимо, що у програмі для спеціалізованих шкіл передбачено реалізацію інтегрованих змістових ліній «Екологічна безпека та сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість та фінансова грамотність». Вони спрямовані на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння з різних предметів у реальних життєвих ситуаціях.

Водночас зауважимо, поки не буде створено достатню кількість інтегрованих підручників, відбір та систематизація матеріалу не є простим завданням для вчителя. Отже, вважаємо за необхідне звернутися до розробки інтегрованих уроків на базі інтеграції іноземної мови (у нашому дослідженні англійської) та правознавства. Тобто, ми звертаємося до інтеграції як інструменту навчання, намагаючись об'єднати знання учнів з різних шкільних предметів.

Пояснимо наш вибір. Право як навчальний предмет створює основу для становлення соціально-правової компетентності учнів, у ньому акцентується увага на проблемах реалізації та застосування права в різних правових ситуаціях. Зміст правової освіти збудовано з урахуванням освітніх цілей ступені, соціальних потреб і досвіду особистості що дорослішає, а також змісту курсу права в основній школі. До основних змістовних ліній освітньої програми курсу права для 10-11 класів загальноосвітньої школи (базовий рівень) належать такі: роль права в регулюванні суспільних відносин; законотворчий процес в країні; громадянство, основні права і обов'язки громадян; участь громадян в управлінні державою; питання сімейного та освітнього права; майнові та немайнові права особистості і способи їх захисту; правові основи підприємницької діяльності; основи трудового права та права соціального забезпечення; основи цивільного, кримінального, адміністративного судочинства; особливості конституційного судочинства; міжнародний захист прав людини в умовах мирного і воєнного часу. Курс також включає теми, пов'язані з освоєнням способів складання простих документів, розуміння юридичних текстів, отримання і використання необхідної інформації, кваліфікованої юридичної допомоги тощо [5, 3].

Вважаємо, що програма містить в собі потенціальні теми на основі яких можна розробити інтегровані уроки іноземної мови та правознавства, що сприятиме швидшому засвоєнню матеріалу учнями та спонукатиме використовувати набутті знання у житті. Відтак, ми обрали змістові лінії «Питання сімейного та освітнього права» з правознавства та «Я, моя родина, мої друзі» з англійської мови, а також «Участь громадян в управлінні державою» та «Україна і світ» для розробки інтегрованих уроків з двох предметів – англійської мови та правознавства. А також зосередили нашу увагу на складанні деяких документів англійською мовою та розумінні простих юридичних англійськомовних текстів загального характеру. Відповідно, зміст та види діяльності ми добирали з урахуванням комунікативної потреби, тематики ситуативного спілкування (обрані лінії), вікових особливостей (10-11 класи) та рівня підготовленості учнів.

Проведений аналіз наукової літератури [3, 27; 6, 38; 8, 19; 9, 35; 10, 4] дав змогу виокремити деякі етапи, що потрібно враховувати під час підготовки інтегрованого уроку. По-перше, методисти рекомендують спочатку ознайомитись із програмами тих предметів, які передбачається інтегрувати, щоб визначити подібні теми. Вони не повинні бути однаковими, головне визначити загальні напрямки цих тем та вказати мету майбутнього інтегрованого уроку. Водночас методисти радять не забувати, що мета уроку має бути спрямована на глибше вивчення матеріалу та практичне підкріплення теоретичних знань, що необхідно для кращого засвоєння матеріалу. По-друге, слід пам'ятати, що проведення інтегрованих уроків вимагає від вчителя серйозної підготовки до уроку, ретельного продумування форм та методів роботи. По-третє, під час проведення інтегрованих уроків не варто перевантажувати дітей враженнями, він не має бути незграбною мозаїкою окремих картинок. Ці поради було враховано під час розроблення інтегрованих уроків з англійської мови та правознавства в нашому дослідженні.

Висновки і перспективи дослідження. Отже, ідея інтегрованого навчання передбачає досягнення мети якісної освіти, тобто освіти конкурентоздатної, спроможної забезпечити кожній людині самостійно досягти тієї чи іншої цілі, творчо самоутверджуватися у різних соціальних сферах. Інтеграція як дидактичний засіб чи система має при цьому втілитися у предмет – у нашому дослідженні це «Іноземна мова (англійська)», у формі його об'єднання з іншими, зокрема, у нашому випадку з предметом «Право». Перспективою наших подальших наукових розвідок вважаємо розроблення методичних рекомендацій щодо інтегрованих уроків англійської мови та правознавства.

Література

1. Азимов Э. Г., Щукин А. Н. Словарь методических терминов (теория и практика преподавания языков). СПб.: «Златоуст», 1999. 472 с. 2. Артемов В. А. Психология обучения иностранным языкам. Москва: Просвещение, 1999. 326 с. 3. Бахталіна Е. Ю. Об интегрированном обучении английскому языку. 2001. 97 с. 4. Державна освітня програма «Іноземна мова». Київ 2014. С. 45 5. Державна освітня програма «Правознавство». Київ 2011. С.11 6. Зеня Л. Я. О разработке интегрированного курса для углубленного изучения иностранного языка. Иностранный язык в школе, 1991. № 2. С. 38-48. 7. Словарь иностранных слов. Москва: Русский язык., 1987. С. 196. 8. Сухаревская Е. Ю. Технология интегрированного урока. Ростов н/Д., Учитель, 2003, 128 с. 9. Фоменко В. Т. Построение процесса обучения на интегративной основе. Ростов н/Д, 1994. 97 с. 10. Холостова Т. Д. О некоторых принципах построения интегрированного курса «Иностранный язык и регионоведение». Иностранный язык в школе. 1996. № 5. С. 2-5.

Марія Коваленко,
здобувач вищої освіти 4 року навчання
за першим (бакалаврським) рівнем
факультету лінгвістики та перекладу
Міжнародного гуманітарного університету
Науковий керівник: к.пед.н., доц. Ж. Д. Горіна

ЧИ ЗАЛИШИТЬСЯ ШЕКСПІР SHAKESPEARE В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ?

Стаття порушує перекладацьку проблематику засобів вираження граматичної категорії роду іменників на прикладі аналізу сонетів В. Шекспіра. Автор уточнює, яких трансформацій зазнає ця категорія під час художнього перекладу українською мовою

Ключові слова: *категорія роду, перекладацькі трансформації, поетичний текст, сонет*
The article deals with the analysis of comprehensive sentences of grammar gender given using in W. Shakespeare sonnets. The changing of the category of gender in the process of translation into Ukrainian language is carried out by author

Key words: *category of grammar gender, interpreter's transformations, poetry text, sonnet*

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Творчість геніального Шекспіра, і зокрема його сонети, слугують сприятливим матеріалом для перекладацьких спостережень. Відомо, що окремою книжкою сонети В. Шекспіра були видані у 1609 році (хоча є історичні свідчення, що у списках вони почали виходити з 1598 р., а деякі були